

АНАЛИЗ на физическото и здравословно състояние на децата и учениците от организирани колективи в Разградска област за учебната 2019/2020 година

Оценката се извършва на базата на 131 анализа на здравословното състояние на децата и учениците, изпратени от медицинските специалисти от здравните кабинети на детските заведения и училищата: 69 от ДГ, 60 от училища и 2 от подготвителни групи към училищата, данните от тях са включени към детските заведения, защото децата не са навършили 7 – годишна възраст. За периода за който са изготвени анализите са функционирали 109 здравни кабинети към детски и учебни заведения. В тях работят 81 медицински специалисти. В малките населени места един медицински специалист обслужва повече от един обект, а в по-големите детски заведения и училища в гр. Разград един обект се обслужва от двама медицински специалисти.

I. Данни за антропометричните показатели

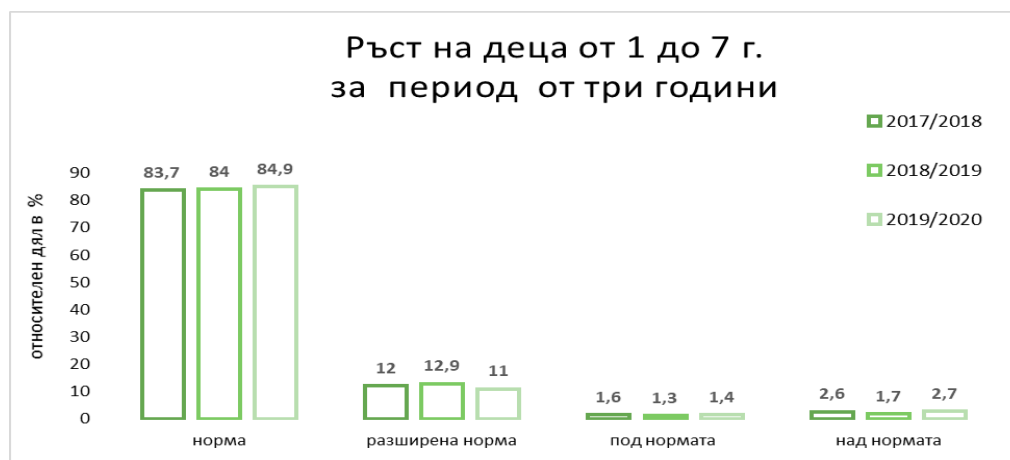
Измерени са антропометричните показатели на 3 553 деца от подлежащи 3 553 –100 % и на 11 176 ученика от подлежащи 11 176 – 100%. За учебната 2019/2020 година медицинските специалисти обслужващи здравните кабинети са снели антропометрични данни на деца и ученици, които не са представили информация от общопрактикуващите лекари. Получени са следните данни:

1. Ръст

Разпределение по групи:

Деца 1 – 7 год. - 3553 деца

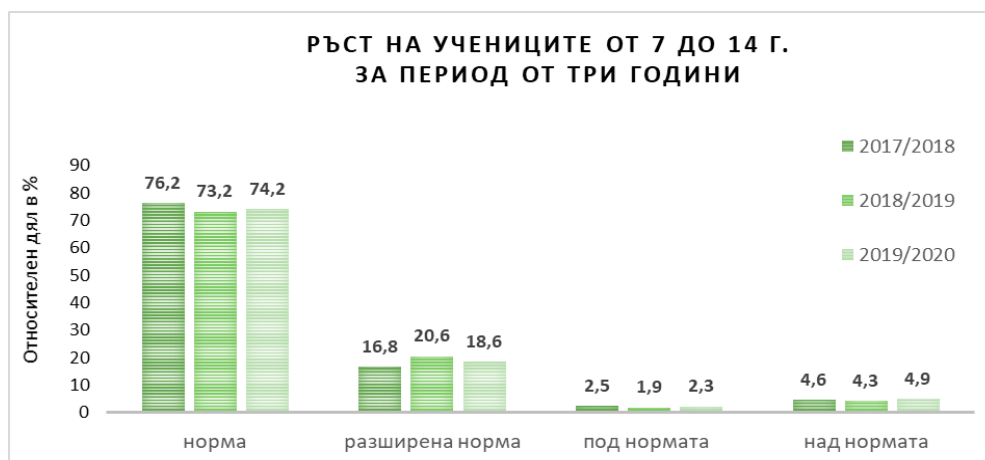
Норма –	84,9 % (3015 деца)
Разширена норма –	11,0 % (390 деца)
Извън нормата под (X - 2 S) –	1,4 % (51 деца)
Извън нормата над (X+ 2 S) –	2,7 % (97 деца)

Фигура 1

Ученици 7 – 14 год.: 6873 ученика

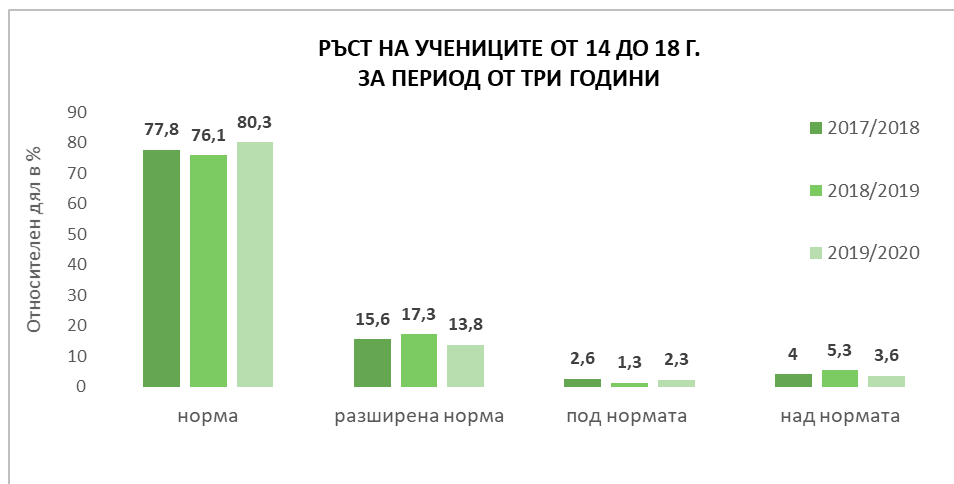
Норма – момчета 74,7 %, момичета 73,6 % , сборно в норма – 74,2 % (5098 ученика)
Разширена норма – момчета 17,6 %, момичета 19,6 %, сборно 18,6 % (1279 ученика)
Извън нормата под (X-2S) - момчета 2,3 %, момичета 2,3%, сборно 2,3 % (160 ученика)
Извън нормата над (X+2S)- момчета 5,3 %, момичета 4,4%, сборно 4,9 % (336 ученика)

Фигура 1 а

Ученици 14 – 18 год.: 4303 ученика

Норма – момчета 80,5 %, момичета 80,1 %, сборно 80,3 % (3457 ученика)
 Разширена норма – момчета 13,2 %, момичета –14,5 %, сборно 13,8 % (594 ученика)
 Извън нормата под (X-2S) - момчета 2,4 %, момичета 2,0 %, сборно 2,3 % (97 ученика)
 Извън нормата над (X+2S)- момчета 3,9 %, момичета 3,3 %, сборно 3,6% (155 ученика)

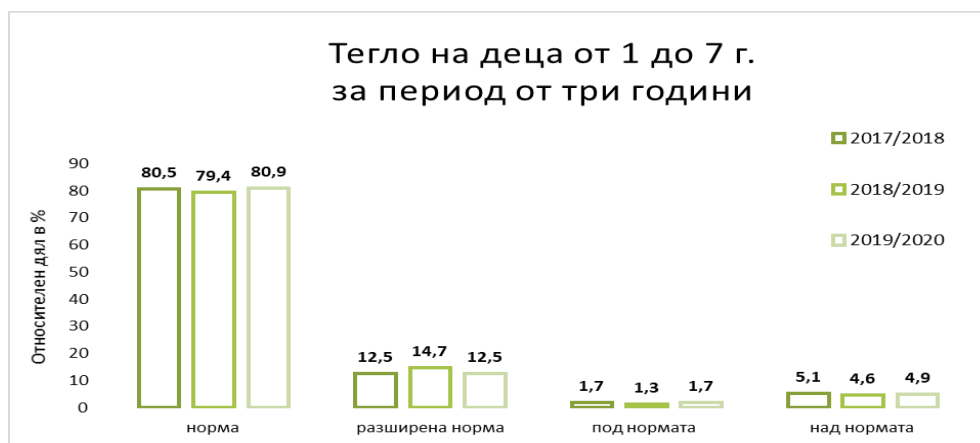

Фигура 1 б

2. Телесна маса

Деца 1 – 7 год. – 3553 деца:

Норма – 80,9 % (2876 деца)
 Разширена норма – 12,5 % (443 деца)
 Извън нормата под (X - 2 S) – 1,7 % (59 деца)
 Извън нормата над (X + 2 S) – 4,9 % (175 деца)

Фигура 2

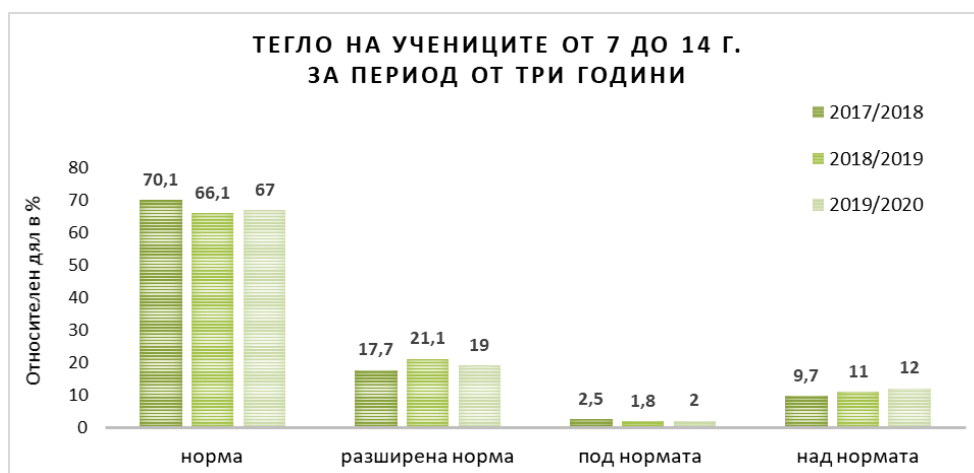
Ученици 7 – 14 год.: 6873 ученика

Норма – момчета 67,3 %, момичета 66,8 %, сборно 67 % (4608 ученика)

Разширена норма – момчета 18,2 %, момичета 19,9 %, сборно 19 % (1307 ученика)

Извън нормата под (X-2S)-момчета 1,8 %, момичета 2,2 %, сборно 2 % (136 ученика)

Извън нормата над (X+2S)-момчета 12,7%, момичета 11,2%, сборно 12 % (822 ученика)

Фигура 2 а

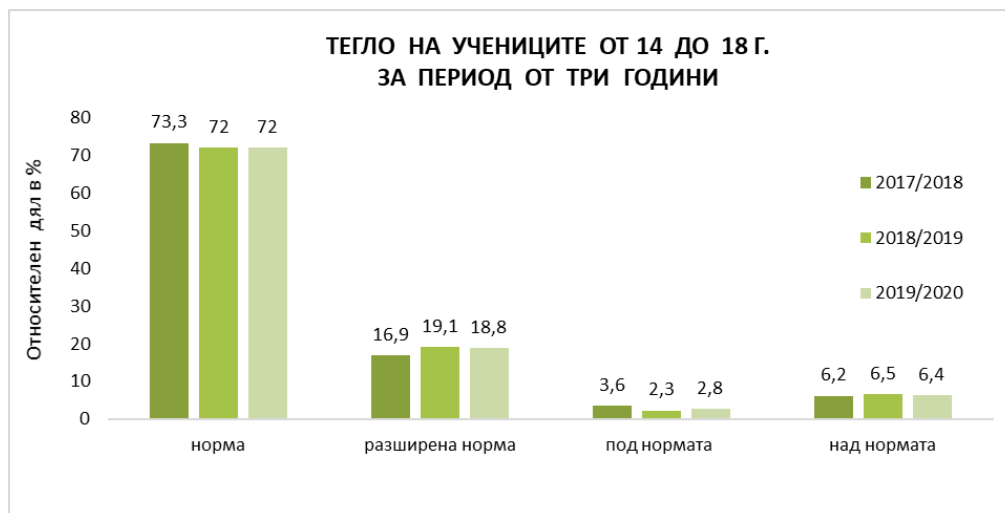
Ученици 14 - 18 год.: 4303 ученика

Норма – момчета 74,6 %, момичета 69 %, сборно 72 % (3097 ученика)

Разширена норма – момчета 16,9 %, момичета 21 %, сборно 18,8 % (810 ученика)

Извън нормата под (X-2S)-момчета 2,7 %, момичета 2,9 %, сборно 2,8 % (122 ученика)

Извън нормата над (X+2S)-момчета 5,8 %, момичета 7 %, сборно 6,4 % (274 ученика)

Фигура 2 б

Анализ на данните:

По отношение на ръста: С най-висок процент нормални стойности са децата (84,9 %), следвани от учениците 14-18 години (80,3 %) и групата от 7 до 14 години (74,1 %). Относителният дял се движи в тесни граници и през трите години, визуализирано на фигури 1, 1 а и 1 б.

В разширената норма най-висок е процентът на момчетата и момичетата на възраст от 7 до 14 години (18,6 %), следвана от групата на учениците от 14 до 18 години (13,8 %), и децата до 7 години (11 %). Последователността се запазва, като тази от предходната година (фигури 1, 1а и 1 б).

Извън нормата, с по-нисък ръст са водещи учениците от двете възрастови групи (с по 2,3 %), следвани от децата до 7 години (1,4 %). В сравнение с предходната година се наблюдава ръст на процентите и при трите възрастови групи, по отношение на по-ниския ръст.

Извън нормата за сметка на по-висок ръст с най-голям дял са учениците от 7 до 14 години (4,9 %), следвани от възрастовата група 14-18 години (3,6 %) и децата до 7 годишна възраст (2,7 %). За сравнение през предходната година с най-висок процент са били учениците от 14 до 18 години (5,3%). Динамика на стойностите е показана на фигури 1, 1а и 1 б.

По отношение на теглото: Също както при ръста и тук с най-висок процент нормални стойности са децата (80,9 %), следвани от учениците на възраст 14-18 години (72 %) и учениците 7-14 години (67 %). Последователността и през предходната година е аналогична (фигури 2, 2 а и 2 б).

В разширената норма с най-висок процент са учениците 7-14 г. (19 %), следвани от и учениците 14-18 г. (18,8 %) и децата (12,5 %). Запазена е тенденцията от предходната учебна година, но през отчетния период се наблюдава лек спад на процентите и в трите възрастови групи.

При проследяване отклонението в посока наднормено телесно тегло през последните три години, се наблюдава възходяща тенденция при учениците от 7 до 14 години (от 9,7% до 12%). При учениците на възраст 14-18 г., както и при децата при проследяване стойностите през трите поредни години се наблюдават колебания в тесни граници. При възрастовата група 14-18 г. относителният дял на тези с наднормено тегло е между 6,2 % - 6,5% (2018), а при децата - между 4,6 % и 5,1% (2017). Динамиката на показателя е изобразена на фигури 2, 2 а и 2 б.

II. Изследване на физическата дееспособност

Децата покрили нормите за физическа дееспособност са 3067 – 86,3 %, а учениците получили оценка над среден (3) при изследване на физическата дееспособност са 10 959 – 98,1 %. В сравнение с предходната година тези проценти бележат ръст, както при децата 83,8 % (2018 г.), така и при учениците - 95,3 % (2018 г.).

Броят на учениците освободени от часовете по физическо възпитание е 217 (1,9 %).

III. Диспансерно наблюдение на децата и учениците

Диспансеризираните деца са 127 (от общо прегледани 3553) – 3,6 %. През 2018 г. -96 (от общо прегледани 3545) - 2,7%, а през 2017 г. - 126 (от общо 3557)– 3,5 %. От миналата година относителният им дял е нараснал с 0,9 %.

Оценявайки диспансерното наблюдение при децата, се забелязва следното разпределение по преобладаващи заболявания:

1. Ентеробиоза – 19,7 % (25 деца)
2. Други поведенчески и емоционални разстройства- 8,7% (11 деца)
3. Астма – 7,9 % (10 деца)
4. Алергичен ринит, причинен от полени - 7,9 % (10 деца)
5. Задръжка в развитието на експресивната реч - 7,1 % (9 деца)
6. Генерализирани разстройства в развитието детски аутизъм – 6,3 % (8 деца)
7. Други сезонни алергични ринити - 5,5 % (7 деца)
8. Разстройство на експресивната реч –3,9 % (5 деца)
9. Детска церебрална парализа – 3,1 % (4 деца)
10. Слепота и намалено зрение – 3,1% (4 деца)
11. Епилепсия – 2,4 % (3 деца)

И през тази година водеща позиция заемат децата с диагноза: ентеробиоза, но в сравнение с предходната година структурата на диспансерните заболявания е променена.

Фигура 3

Диспансеризираните ученици са - 4,7 % (520 от общо прегледани 11 176), през 2018 г. са 4,6 % (520 от общо прегледани 11 251), а през 2017 г. са 4,0% (467 от общо 11 604). В сравнение с предходната година относителният им дял е нараснал съвсем леко с 0,1 % .

При учениците заболяванията от диспансерното наблюдение се подреждат, както следва:

1. Намаление на зрението на двете очи – 15,4 % (80 ученика)
2. Астма с преобладаващ алергичен компонент – 12,9 % (67 ученика)
3. Други неврологични разстройства -8,7 % (45 ученика)
4. Епилепсия – 7,5 % (39 ученика)
5. Генерализирани разстройства в развитието, детски аутизъм – 6,2 % (32 ученика)
6. Детска церебрална парализа - 5,2 % (27 ученика).
7. Неалергична астма - 3,8 % (20 ученика)
8. Намаление на зрението на едното око – 3,3 % (17 ученика)
9. Други поведенчески и емоционални разстройства – 2,9 % (15 ученика)
10. Инсулинозависим диабет, без усложнения - 2,7 % (14 ученика)

През 2019 година заболяванията от диспансерното наблюдение при учениците следват същата последователност до втора позиция. На трето място през настоящата година се формира групата на учениците с други неврологични разстройства. С един пункт надолу се изместват учениците с епилепсия, а както предходната година на пета позиция са Генерализирани разстройства в развитието, детски аутизъм. (фигура 4).

Фигура 4

IV. Регистрирани заболявания и аномалии при основния профилактичен преглед на децата и учениците, проведен в периода септември – декември, отразен в личните им профилактични карти.

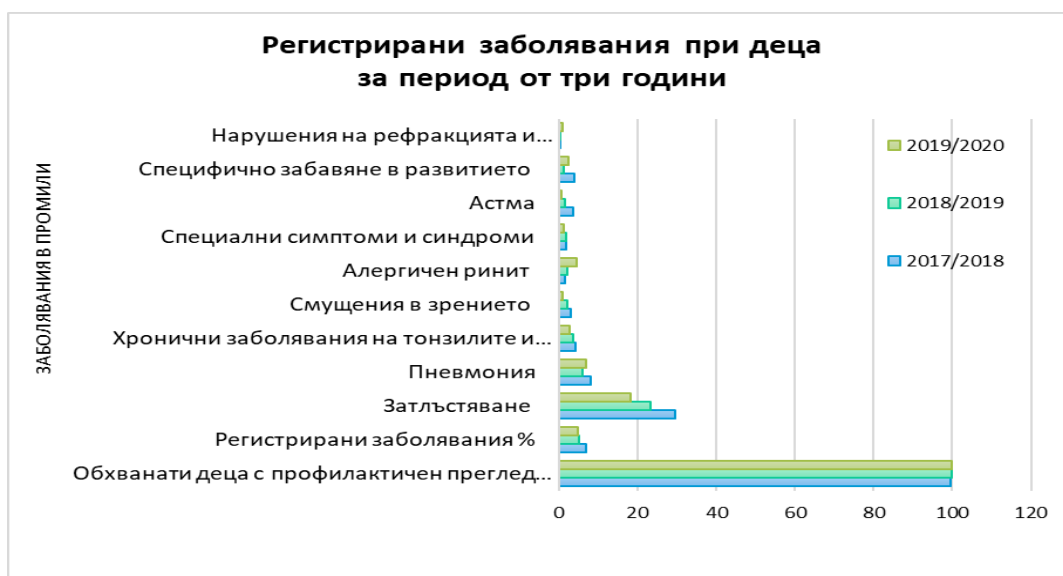
Постъпили са данни за проведени профилактични прегледи на 3553 деца от 3553 посещаващи детски заведения – 100 %.

Регистрирани са 170 заболявания, т.е. 4,8 % от децата са с отклонения в здравословното състояние. За сравнение през през 2018 г. с отклонения са 5,1%, а през 2017 г. с отклонения са 6,8 %.

През настоящата година заболяванията, установени по време на профилактичните прегледи се подреждат по следния ред:

1. Затлъстяване – (65 деца), 18,3‰, за сравнение през 2018 г. – 23,4‰;
2. Пневмонии – (25 деца), 7,0‰, през 2018 г. – 5,9‰;
3. Алергичен ринит – (16 деца), 4,5‰; през 2018 г. – 2,3‰;
4. Хронични заболявания на тонзилите и аденоиди – (10 деца) 2,8‰, за сравнение през 2018 г. – 3,7‰;
5. Специфично забавяне в развитието - (9 деца) 2,5‰, за сравнение през 2018 г. – 1,4‰;
6. Специални симптоми и синдроми - (5 деца), 1,4‰;
7. Смущения в зрението - (4 деца), 1,1‰, през 2018 г. - 2,3‰;
8. Нарушения на рефракцията и акомодацията- (4 деца), 1,1‰.

Динамиката на регистрираните заболявания и разпределението им по нозологични единици е представено на фигура 5. Забелязва се лек ръст на обхванатите с профилактични прегледи деца и спад в процента на регистрираните заболявания. През последните три години първа и втора позиция заемат съответно затлъстяване и пневмонии. Въпреки това, прави впечатление, че има спад на децата със затлъстяване и лек ръст на децата с диагностицирани пневмонии.

Фигура 5

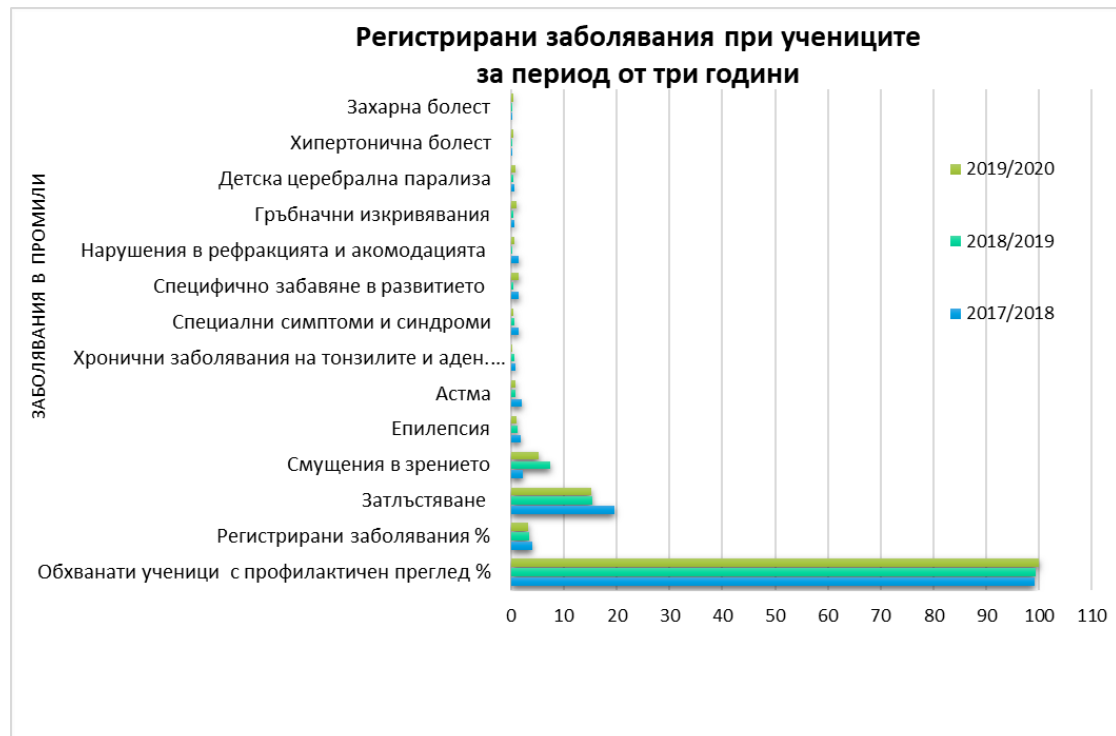
Постъпили са данни за проведени профилактични прегледи на 11 176 ученика от 11 176, което е 100 %.

Регистрирани са 368 заболявания, т.е. 3,3 % от учениците са с отклонения в здравословното състояние. За сравнение през предходната година с отклонения са 3,4 %, а през 2017 г. са 4,0%.

Данните от проведените профилактични прегледи на учениците се подреждат по следния начин:

1. Затлъстяване – (170 ученика), което е 15,2‰, за сравнение през 2018 г. – 15,5‰;
2. Смущения в зрението – (59 ученика) - 5,3‰, а през 2018 г. – 7,4‰;
3. Специфично забавяне в развитието (16 ученика) 1,4‰, а през 2018 г.- 0,4‰.
4. Епилепсия – (11 ученика) съответно 1‰, през 2018 г. – 1,2‰;
- 4*. Гръбначни изкривявания- (11 ученика), съответно 1‰, през 2018 г. – 0,4‰;

5. Астма – (9 ученика)- 0,8 ‰, както и през 2018 г.
 6. Детска церебрална парализа - (8 ученика)- 0,7 ‰, през 2018 г. - 0,5 ‰;
 7. Пневмония - (7 ученика)- 0,6 ‰;
 8. Специални симптоми и синдроми (заекване, тикове, анорексия, енурезис, стеридотипи) – (6 ученика), 0,5 ‰;
 - 8*Нарушения на рефракцията и акомодацията- (6 ученика), 0,5 ‰.
 - 8**Диабет - (6 ученика), 0,5 ‰.
- На фигура 6 са проследени регистрираните заболявания при учениците през последните три учебни години.

Фигура 6

С профилактични прегледи са обхванати 100 % от **първокласниците** (943 от 943 ученици). Регистрирани са 44 заболявания или с отклонения в здравословното състояние са 4,7%. За сравнение през 2018 година са 4,9 %, а през 2017 година са 3,2%, Най-често срещани заболявания са:

- Затлъстяване (12 ученици) – 12,7‰, при 17,1‰ от предходната година.
- Смущения в зрението (9 първокласника) – 9,5‰, спрямо 9,1‰ през 2018 г.
- Епилепсия, ДЦП, специални симптоми и синдроми (по 3 деца), което представлява 3,2 ‰ от прегледаните първокласници.

С профилактичен преглед са обхванати 100% от **седмокласниците** (958). Регистрирани са 54 заболявания, което представлява 5,6 %. За сравнение през 2018 година са 8,3 %, а през 2017 година са 5,4%, И при седмокласниците най-често срещаните заболявания са:

- Затлъстяване (32 ученици) – 33,4‰, при 48,3 ‰. от предходната година.
- Смущения в зрението (11 ученика) – 11,5‰ спрямо 16,1 ‰ през 2018 г.
- ДЦП, Захарна болест (диабет) - (по 2-ма седмокласника) – 2,1 ‰.

В **десети клас** с профилактичен преглед са обхванати 891 ученици от 891 ученика или 100 % от всички десетокласници. Регистрирани са 19 заболявания – 2,1 % от учениците имат здравословен проблем. За сравнение през 2018 г. с отклонения в здравния статус са 2,5%. През учебната 2019/2020 г. заболяванията са в следната последователност:

- Първа позиция е за специфично забавяне в развитието (12 ученика) – 13,5‰.
- На второ място се нарежда смущения в зрението (3 ученика) – 3,4 ‰.

Затлъстяването е на първо място при децата и при учениците от първи и седми клас.

Случаите на смущения в зрението заемат втора позиция при учениците и седма при децата. Видно от анализа е, че смущенията в зрението запазват второто място при първокласниците, седмокласниците и десетокласниците.

V. Изводи

1. През учебната 2019/2020 г. обхвата с профилактични прегледи на децата и учениците е подобрен, в сравнение с миналата учебна година. При децата и учениците е достигнат обхват с профилактични прегледи 100 %.

2. Медицинските специалисти от здравните кабинети към детските заведения и училища са провели антропометрични измервания на всички деца и ученици, поради което е постигнат 100 % обхват.

3. При профилактичните прегледи на децата и учениците се запазва тенденцията за утвърждаване на затлъстяването като основен проблем. На територията на областта липсва предлагане на курсове по лечебна физкултура.

4. Родителите също недооценяват значението на профилактичните прегледи за ранно откриване и своевременно лечение на заболявания и аномалии в детската възраст. Децата се водят на преглед при общопрактикуващия лекар при клинично изявен проблем.

5. Данните от профилактичните прегледи и диспансерното наблюдение на деца и ученици през 2019 год. потвърждават необходимостта от системното им провеждане, като възможност за ранно откриване и отстраняване на здравни проблеми у подрастващите. От значение е още в детска възраст да се акцентира върху дейности за профилактика на хроничните неинфекциозни заболявания, които съставляват значителен дял от патологията на възрастното население.

VI. Препоръки

1. Медицинските специалисти от здравните кабинети на детските заведения и училищата да информират родителите за необходимостта от провеждане на профилактичен преглед, както и какво включва прегледа за децата от различните възрастови групи.

2. Да продължат обучителните дейности сред децата и учениците, свързани с профилактика на болестите и промоция на здравето, съобразени с конкретните здравни проблеми в детските заведения и училищата по общини.

3. Да се повиши контролът по изпълнение на задълженията на общопрактикуващите лекари, произтичащи от изискванията на нормативните актове, които регламентират провеждането на профилактичните прегледи и диспансеризацията на децата и учениците.